

Akrabalık

Akrabalık toplumsal yapının en temel yapısı olabilir fakat gelenekler farklı bir biçimde yönetir. Akrabalık sadece biyolojik temelde sosyal olmadığından böyle bir çeşitlilik mümkündür. Aile, akrabalık kurallarının kendi düzenini dikte ettiği bir yapıdır. Çünkü akrabalık, doğal determinizmden, toplumun en önemli inanç ve dinlerini yansıtan rollerinden ve geleneklerinden daha çok insan yaratıcılığının bir ürünüdür. İnsanlık akrabalığı temel toplumsal rollerin kalıpları üzerine yansıtmak için kullanır.

Ayrıca akrabalık sosyal örgütlerden ayrı olarak işlev görmez. Akrabalık, “Eş” ve “Oğul” gibi temel toplumsal rollerle kişisel ilişki sağlayarak, toplumdaki yerlerini meşrulaştırır. Çünkü akrabalık rolleri insan toplumsal yapısı içerisinde çok öncelikli olduğu için, eylemlerin ana yapıları bu yapılar etrafında oluşturulur. Erken dönem Çin’de ritüeller, işler, yasa, politika, eğitim rolleri ve neredeyse diğer tüm toplumsal etkinlikler geniş bir şekilde akrabalığa uygun şekilde yapılandırılırdı.

Aslında, erken dönem Çin toplumunda akrabalık özel bir öneme sahipti. Diğer tarım toplumlarında olduğu gibi, ev halkı da temel ekonomik yapı gibi hizmet ediyorlardı. Akrabalık hem ekonomi hem de toplumun tam merkezinde duruyordu. Dahası, modern ulus devlet sistemiyle kıyaslandığında, erken dönem Çin devlet yönetimi daha basit ve kapması sınırlıydı. Günümüzde birçok olay karmaşık bürokratik yapılarla idare edilmektedir. Örneğin hükümetler ve şirketler hala akrabalığın çevresinde organize olmaktadır. Bu nedenle aile etkileşimini düzenleyen gelenekler erken dönem imparatorluk toplumunda kadınların yaşamlarının asıl kurallardır. Aslında aile, devletin bir mikro kozmosu olarak görülmeye başladı ve karı koca arasındaki bağ imparatorun ve bakanın uygun ilişkisi için bir metafor haline geldi. Akrabalık, esasen muhafazakâr bir güçtür. İmparatorluk dönemi boyunca bazı akrabalık gelenekleri kademeli olarak değişse de, halkın büyük bir kısmın atalarından kalan gelenekler aracılığıyla aile hakkındaki fikir ve gelenekleri muhafaza etmişlerdir. Sonuç olarak, Qin ve Han akrabalığı hakkında yapmış olduğumuz açıklamalar geç dönem Doğu Zhou için de geçerlidir.

Geçmiş anlamak için; sıradan insanların karşılaştıkları, olasılıkları ve sınırlamalarını yeniden düşünmeye çalışmalıyız. Han dönemi Çin’deki birçok insan, hem kadın hem de erkek olarak her ikisi de, hayatlarında birkaç olasılığa sahipti. Tipik bir kadının mezarı, muhtemelen, doğduğu yerden çok da uzak değildi. Evinden ayrılması ve bağımsız bir geçimiyle ilgili bağımsızlık kazanacağı çok az bir şansı vardı. Ailenin dışında verilmiş olan alternatiflerin azlığı, kadınların yaşam alanlarını en yakınlarındaki akrabasıyla olan ilişkileriyle yapılandırmıştı. Bir kadının akrabalık bağı içerisindeki rolü nerede yaşadığıyla, günlerini nasıl geçirdiğiyle, başkalarının ona nasıl davrandığıyla ve hatta öldükten sonra onun için nasıl yas tutulacağıyla tanımlanmıştır.

Bu basit bir cinsiyet ayrımı dünyası değildi. Tüm kadınları domine eden tüm erkeklerin kesin bir ataerkilliği yerine, erken Çin akrabalık ağı kadınların ve erkeklerin karmaşık bir şekilde etkileşim kurmalarına izin veren toplumsal rollerin yoğunluğunu birbirine karıştırdı. Bir kadın, bazen aynı anda olacak şekilde; eş, anne, gelin, yeğen, küçük kız kardeş, büyük anne ve daha birçok akrabalık kimliklerindeki rolü üstlenebilirdi. Her bir birey farklı birçok akrabalık rolüne sahiptir. Bazı roller kişinin toplum içerisindeki yerini özel bir yere yükseltir ve bu da diğerleri üzerinde baskı kurar. Bir kadın oğluna karşı daha kontrol edici olabilirken, kayınbabası odaya girdiğinde daha itaatkâr ve mütevazı olabilir. Cinsiyet ve davranış arasındaki ilişki çok ince ve karmaşıktır.

Aile içerisindeki bu tutarsız roller temel bağı oluşturur ki bu da kadının etrafındaki daha geniş bir dünya ile etkileşimine izin verir. Bu roller sadece soyut toplumsal kategoriler değildir. Büyük ölçüde, oynadığımız toplumsal rollere sahibiz. Rol yapmanın nerede bitip “gerçek” kişiler olmaya başladığımızı söyleyebilmek zordur. Dolayısıyla akrabalık bir kadının en yakın halkla ilişkili olarak üstlendiği akrabalık rolünü hem genel sosyal kimliği hem de genel benlik duygusunu şekillendirmiştir. Bu akrabalık rolünü tanımlamak, erken dönem Çin imparatorluğundaki kadınları anlamaya başlayacağımız nokta olacaktır.

